

EDUSKUNNAN HALLINTOVALIOKUNTA

Helsingissä

24 päivänä marraskuuta 1994

Lausunto n:o 6

Talousvaliokunnalle

Eduskunta on lähettäessään 28 päivänä loka-kuuta 1994 hallituksen esityksen n:o 264 kirjanpitolain muuttamisesta talousvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi samalla määrännyt, että hallintovaliokunnan on annettava asiasta lausuntonsa talousvaliokunnalle.

Asian johdosta ovat valiokunnassa olleet kuultavina neuvotteleva virkamies Ilkka Pitkänen kauppa- ja teollisuusministeriöstä, hallitusneuvos Arto Luhtala sisäasiainministeriöstä sekä varatoimitusjohtaja Timo Kietäväinen ja erityisasiantuntija Oiva Myllyntaus Suomen Kuntaliitosta.

Hallituksen esitys

Hallituksen esityksessä ehdotetaan kirjanpitolakia muutettavaksi siten, että kirjanpitolautakunnan jäsenten lukumäärää lisättäisiin sekä että mahdollistettaisiin pysyvien tai määräaikaisten jaostojen asettaminen kirjanpitolautakuntaan.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 1995 alusta.

Valiokunnan kannanotot

Kirjanpitolain noudattamisen valvonta kuuluu voimassa olevan lain mukaan kauppa- ja teollisuusministeriölle, jonka yhteydessä on kirjanpitolautakunta. Lautakunnan tehtävänä on muun ohella antaa ohjeita ja lausuntoja kirjanpitolain soveltamisesta ja myöntää poikkeuksia kirjanpitolain (655/73) säännöksistä. Kirjanpitolautakunnasta on annettu tarkempia säännöksiä asetuksella (784/73).

Esillä oleva lakiehdotus liittyy hallintovaliokunnassa valmistelevasti käsiteltävänä olevaan hallituksen esitykseen n:o 192 kuntalaiksi sen johdosta, että ehdotetun kuntalain 67 §:n mukaan kunnan kirjanpitovelvollisuudesta ja tilin-

päätöksestä on voimassa, mitä kirjanpitolaissa ja kuntalaissa säädetään. Kuntalain käsittely on hallintovaliokunnassa kesken eikä voida varmuudella sanoa, joudutaanko ja millä tavoin muuttamaan kuntalakiehdotuksen 67 §:ää. Koska kirjanpitolakia ei kuitenkaan voida sellaiseenaan kunnallishallinnon erityisluonteesta johtuen soveltaa kuntiin, on todennäköistä, että kirjanpitolaki tulisi koskemaan kuntia soveltuvien osin, jolloin kuntasektorin erityistarpeet voitaisiin tyydyttää tarkemman sääntelyn sijasta ohjeistuksella. Kuntalakiehdotuksen 67 §:n toisen virkkeen mukaan kirjanpitolautakunnan kunta-jaosto voisi antaa ohjeita ja lausuntoja tilinpäätöstä ja toimintakertomusta koskevista kuntalain säännöksistä.

Valiokunta pitää myös kuntien näkökulmasta asianmukaisena lähtökohtana sitä, että huolehditaan kirjanpidon riittävästä asiantuntemuksesta erityyppisten ja erilaisessa ympäristössä toimivien kirjanpitovelvollisten kirjanpidon hoitamisen suhteen. Samalla voidaan parantaa kirjanpidon sääntelyn, kirjanpitovelvollisten ja hyvän kirjanpitotavan kehittymisen välistä koordinatiota. Tässä yhteydessä on syytä viitata myös kuntaenemmistöisten yhtiöiden ja kuntien kirjanpidon mahdollisimman hyvään vertailukelpoisuuteen.

Saamansa selvityksen perusteella valiokunnalla on varteenotettava syy huoleen käsiteltävänä olevan hallituksen esityksen johdosta. Esityksen mukaan asetuksella on tarkoitus asettaa kuntien kirjanpitoa koskevien ohjeiden ja lausuntojen antamista varten kirjanpitolautakuntaan pysyvä kunta-jaosto.

Valiokunta pitää välttämättömänä edellytyksenä lakiehdotuksen hyväksymiselle kuntia koskevilta osin sitä, että kunta-jaoston itsenäinen asema suhteessa yleiseen kirjanpitolautakuntaan varmistetaan kirjanpitolain soveltamista koskevien lausuntojen ja ohjeiden osalta. Pysyvän kunta-jaoston tulee voida käyttää kirjanpitolautakunnan toimivaltaa omalla toimialueellaan.

Kuntajaoston tehtäviä ja toimivaltaa ei siten saa rajata liian suppeaksi. Kuntajaoston kokoonpanossa on myös varmistuttava riittävästä kuntalan asiantuntemuksesta. Tähän liittyen jaoston asettamisen tulee tapahtua valtioneuvoston toimesta siten, että sisäasiainministeriön ja kuntien keskusjärjestön ehdotuksesta nimetyt muodostavat enemmistön jaostossa.

Edellä sanotun huomioon ottaminen edellyttää, että kuntajaoston itsenäisestä asemasta säädetään asetuksen sijasta laissa. Ellei kuntajaoston itsenäisestä asemasta, tehtävistä ja kokoonpanosta sekä asettamisesta voida aiemmin esitetyllä tavalla varmistua, on vakavasti harkittava erillisen kuntien kirjanpitolautakunnan perustamista sisäasiainministeriöön, mikä voi tapahtua ottamalla asiasta tarpeelliset säännökset kuntalakiin. Myös tällöin on huolehdittava edellä todetusta koordinaatiosta. On tärkeää, että kun-

tien siirtyessä soveltamaan, eräin poikkeuksin, kirjanpitolakia tämä voi tapahtua mahdollisimman hyvin uudistuksen tarkoitusperät huomioon ottaen.

Kuntalain kirjanpitoa koskevat säännökset on esityksen mukaan tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 1997. Siirtymäkauna kuntia koskevien ohjeiden valmistelu vaatii ainakin yhden päätoimisen sihteerin työpanoksen riippumatta siitä, perustetaanko kuntien kirjanpitoa ohjaava toimielin kirjanpitolautakunnan pysyvänä jaostona vai kuntien kirjanpitolautakuntana sisäasiainministeriön yhteyteen.

Edellä esitetyn perusteella valiokunta esittää kunnioittavasti,

että talousvaliokunta ottaisi mietintöönsä laatiessaan huomioon, mitä tässä lausunnossa on esitetty.

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Väistö, varapuheenjohtaja Varpasuo, jäsenet R. Aho, Enestam, Kautto, Korva, Laakkonen, Liikka-

nen, Markkula, Metsämäki, Pulliainen, Saario, Urpilainen, Vähänäkki ja Ääri sekä varajäsen Ihamäki.